

Warszawa 25 listopad 2015 r.

Szanowna Pani Beata Szydło

Prezes Rady Ministrów

Zespół Pedagogiki Społecznej działający przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk przekazuje Pani opinię zawierającą najwyższy niepokój i dezaprobatę dla planów cofnięcia obowiązku szkolnego dla dzieci 6 – letnich. Zespół nasz skupia pracowników naukowych wszystkich Uniwersytetów, Szkół Pedagogicznych, innych placówek naukowych, a także nauczycieli, pracowników oświaty i opieki. Są wśród nich pedagodzy, wybitni znawcy problematyki wychowania przedszkolnego oraz wczesnoszkolnego.

Sądziłyśmy, że zapowiedź cofnięcia obowiązku szkolnego dla dzieci polskich o rok, jest tylko elementem gry politycznej między wrogimi sobie partiami, okolicznością, która nie zasługuje na poważne traktowanie i zniknie wraz z zakończeniem walk w przedwyborczej kampanii. Niestety okazało się, że bezbronna oświata i szkolnictwo są szczególnie wdzięcznym polem manifestowania dowolnych manipulacji. Jej negatywne skutki widoczne będą dla biografii indywidualnej dziecka, dla rodziny polskiej, a w dalszej kolejności dla rozwoju gospodarczego kraju dopiero w odległej przyszłości. Tak oto dzieci mogą stać się ofiarami politycznych decyzji podjętych w gorączce wyborczej. Decyzji, które zepchną młode pokolenie w Polsce na margines europejskiej edukacji a nasz kraj pozbawią niewymiernego kapitału społecznego.

Środowisko pedagogiczne z wielką nadzieją angażowało się w zainicjowane ponad 26 lat temu przemiany polskiej oświaty, które zmierzały do odpolitycznienia szkoły, do jej uspołecznienia, do budowania systemu wspierającego w pierwszej kolejności dziecko i rodzinę. Przez lata powtarzaliśmy i wprowadzaliśmy w czyn podstawową tezę, że to rodzice - zgodnie z postanowieniami Konstytucji - są najważniejszymi wychowawcami. Szkoła w państwie demokratycznym działa zgodnie z zasadą subsydiarności, nie wyręcza, nie zastępuje rodziny w jej podstawowych prawach i obowiązkach.

W roku szkolnym 2014/15 ponad 78% rodziców wysłało swoje 6 letnie dzieci do szkoły. Tą decyzją rodzice potwierdzili własne stanowisko w tej sprawie. Uznali, iż ich dzieci są dostatecznie dojrzałe, rozwinięte, gotowe do podjęcia nauki szkolnej. Że są dojrzałe do nowej roli ucznia. W rzeczywistości to nie wcześniejsze decyzje, ale obecna próba cofania 6-latków ze szkoły do przedszkola jest próbą ustanowienia obowiązku szkolnego wbrew woli rodziców.

Jako pedagodzy społeczni dobrze znamy mechanizmy reformowania oświaty w Polsce i w innych krajach. Szkolnictwo jest strukturą, której bardzo szkodzą wszelkie rewolucyjne, odgórne, autorytarne zmiany. Polska szkoła powinna wkroczyć na drogę racjonalnego, oddolnego, ewolucyjnego doskonalenia i rozwoju, budowanego przez wspólnotę rodziców, uczniów i nauczycieli. Powinna być instytucją otwartą na głos tych podmiotów, elastycznie działającą na rzecz dziecka i rodziny. Współczesna pedagogika bardzo wyraźnie podkreśla indywidualny rozwój, indywidualne talenty i możliwości każdego dziecka. Uspołecznienie szkoły, indywidualizacja kształcenia i elastyczne rozwiązania systemowe stosowne do specyfiki rozwojowej dzieci są najpilniejszym wyzwaniem polskiej oświaty.

Dlatego jako pedagodzy wzywamy Panią Premier do zaniechania forsowania racji opartych na sile politycznej z pominięciem argumentów pedagogicznych, a przede wszystkim dobra dzieci. Dyskusja nad tym, czy dzieci powinny rozpoczynać naukę w wieku 6 czy 7 lat jest fałszywą, polityczną atrapą pokazującą dominację nowej władzy nad rozstrzygnięciami przegranej koalicji. Olbrzymia większość krajów Europy, oraz rozwiniętego gospodarczo świata, posyła dzieci do szkoły wcześniej niż w wieku 7 lat, widząc w tym rozwiązaniu szanse dla dzieci na bardziej dynamiczny rozwój poznawczo-intelektualny oraz społeczny, a co ważniejsze - szansę dla dzieci z

różnych powodów wychowujących się w środowiskach zagrożonych, wykluczonych czy dyskryminowanych na bardziej sprawiedliwy start na drodze rozwoju osobowego i szansę sukcesu życiowego. Czy to nie powinno nas skłaniać do refleksji?

Oczywista zasadność utrzymania obowiązku szkolnego dla 6-latków wynika nie tylko z prawideł rozwoju osobniczego współczesnych dzieci i młodzieży, których akceleracja w ostatnim półwieczu była wręcz niewiarygodnie dynamiczna. Dla wielu dzieci ze środowisk społecznie zaniedbanych wczesne rozpoczęcie edukacji jest jednym z najefektywniejszych sposobów wyrównywania szans rozwojowych, likwidowania narastającego w naszej ojczyźnie zjawiska wykluczenia i marginalizowania grup defaworyzowanych. Zaniechanie takiego działania jest drastycznym przewinieniem wobec polskiego dziecka, szczególnie ubogiego, oraz winą wobec mechanizmów rozwojowych naszego kraju. Jest co najmniej kilka dotkliwych bolączek naszego systemu oświaty. I to na nie powinna być zwrócona troska administracji rządowej i samorządowej.

Obecne decyzje postrzegamy jako manipulację polityczną. A wspieranie całej operacji tyleż szlachetną, co niezrozumiałą, fundamentalistyczną wiarą w jedyne racje animatorów olbrzymiego ruchu sprzeciwu wobec tego koniecznego cywilizacyjnie i kulturowo przedsięwzięcia, nabiera znamion sekciarskiego zaślepienia. Stanowczo protestujemy przeciwko takim jednostronnym, naukowo nie uzasadnionym stanowiskom. Argument, iż wiek obowiązku szkolnego został ustanowiony wbrew woli rodziców jest nieprawdziwy i zawodny. Warto pamiętać, że dekret o powszechnym obowiązku szkolnym ustanowiony 7. lutego 1919 roku, był kontestowany przez co najmniej połowę rodziców. Czy należało wówczas uszanować wolę owych rodziców i cofnąć obowiązek szkolny? Dziś to retoryczne pytanie.

Interesy dzieci są dobrze zabezpieczone w zadowalająco rozwiniętym w naszym kraju systemie diagnostycznym poradni psychologiczno – pedagogicznych. To sieć poradni należy wzmocnić, a kadry psychologów i specjalistów rozwojowych wesprzeć, aby każde dziecko bezpiecznie zostało zakwalifikowane. Przerzucanie na rodziców obowiązku zdobywania zaświadczeń o dojrzałości szkolnej dziecka 6-letniego jest rozwiązaniem kuriozalnym i aspołecznym. Skąd rodzice z małej wioski, z upadłego PGR-u, a takich dzieci mamy ok. 40%, wezmą takie zaświadczenie? Same szkoły wykonały olbrzymi wysiłek, aby przystosować się do wymogów metodycznych i rozwojowych dzieci sześciolatków. Cofnięcie ustawy o obowiązku szkolnym sześciolatków to niemoralne, cyniczne tworzenie mechanizmów wykluczania i marginalizowania młodego pokolenia małych Polaków na samym progu drogi życiowej. To budowanie społeczeństwa nierówności, bo przecież to wykształcenie określa los człowieka.

Projekt obecnego rządu rujnuje ideę wyrównywania szans dostępu i udziału dla polskiego dziecka. Jest negacją idei cywilizacyjnego i kulturowego rozwoju w wymiarze pokoleniowym. Historia nam tego nie wybaczy.

Zespół Pedagogiki Społecznej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN

Przewodniczący: Prof. dr hab. Tadeusz Pilch

W-ce przewodniczący: Dr. hab. Ewa Jarosz, prof. UŚ; Dr. hab. Mirosław Sobecki, prof. UwB

Sekretarz: dr Aneta Ostaszewska

Członkowie:

Prof. dr hab. Józefa Brągiel, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Opolski

Prof. dr hab. Maria Deptuła kierownik Zakładu Dydaktyki Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Prof. dr hab. Barbara Kromolicka, dziekan Wydziału Humanistycznego, Uniwersytet Szczeciński , kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej

Prof. dr hab. Krystyna Marzec-Holka, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Prof. dr hab. Maria Mendel, kierownik Zakładu Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Prof. dr hab. Jerzy Modrzewski, kierownik Zakładu Badań Środowisk Wychowawczych, Wydział

Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM)
Prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz kierownik Katedry Edukacji Międzykulturowej, Uniwersytet w Białymstoku
Prof. dr hab. Anna Nowak, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Śląski
Prof. dr hab. Andrzej Olubiński, kierownik Katedry Pedagogiki Opiekuńczej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
Prof. dr hab. Jacek Piekarski, kierownik Katedry Badań Edukacyjnych, Uniwersytet Łódzki
Prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki, Uniwersytet Zielonogórski
Prof. dr hab. Ewa Syrek, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej Uniwersytet Śląski
Prof. dr hab. Wiesław Theiss, Wydział Pedagogiczny, Katedra Socjologii Edukacji Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie
Prof. dr hab. Barbara Smolińska-Theiss, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Prezes Towarzystwa Korczakowskiego
Prof. dr hab. Danuta Waloszek, kierownik Zakładu Wychowania Przedszkolnego Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Dr hab. Maciej Bernasiewicz, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski
Dr hab. Tomasz Biernat profesor UMK, Katedra Socjologii Edukacji i Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Dr hab. Ewa Bobrowska profesor UJ, Zakład Pedagogiki Społecznej i Andragogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego
Dr hab. Katarzyna Borzucka-Sitkiewicz, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Śląski
Dr hab. Mariusz Cichosz profesor UKW, kierownik Zakładu Myśli Społecznej i Edukacji Środowiskowej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Dr hab. Wioleta Danilewicz profesor UwB – prodziekan Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, Zakład Pedagogiki Społecznej.
Dr hab. Grażyna Gajewska, Prodziekan ds. Kształcenia, Katedra Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej Uniwersytet Zielonogórski
Dr hab. Elżbieta Górnikowska-Zwolak profesor GWSP, Katedra Pedagogiki, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna imienia Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach
Dr hab. Mirosław Górecki, Katedra Pedagogiki Społecznej, IPSiR, Uniwersytetu Warszawskiego
Dr hab. Halina Guzy-Steinke, Katedra Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Dr hab. Jarosław Jagieła, kierownik Zakładu Pedagogiki Społecznej i Terapii Pedagogicznej, Akademia im. J. Długosza w Częstochowie
Dr hab. Ewa Kantowicz profesor UWM, kierownik katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Dr hab. Urszula Kazubowska, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Szczeciński
Dr hab. Danuta Lalak profesor UW, dyrektor Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Warszawski
Dr hab. Jolanta Muszyńska, Katedra Edukacji Międzykulturowej, Uniwersytet w Białymstoku
Dr hab. Jan Niewęglowski profesor UKSW. Wydział Pedagogiczny, Katedra Pedagogiki Ogólnej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Dr hab. Inetta Nowosad profesor UZ, kierownik Zakładu Pedagogiki Szkolnej, Uniwersytet Zielonogórski
Dr hab. Danuta Raś profesor UŚ, Katedra Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Śląskiego Katowice
Dr hab. Mirosław Sobecki profesor UwB - dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, Zakład Pedagogiki Społecznej.
Dr hab. Adam Solak profesor UKSW, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Dr hab. Zofia Szarota profesor UP KEN, Dziekan Wydziału Pedagogicznego, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej i Andragogiki, Uniwersytetu Pedagogicznego KEN w Krakowie
Dr hab. Alicja Szerląg profesor UW, dyrektor Instytutu Pedagogiki, kierownik Zakładu Pedagogiki

Społecznej, Uniwersytet Wrocławski

Dr hab. Jerzy Szmagański profesor APS, Instytut Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie

Dr hab. Lucyna Telka profesor UŁ, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Łódzki

Dr hab. Danuta Urbaniak-Zajac profesor UŁ, Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu, Uniwersytet Łódzki

Dr hab. Teresa Wilk profesor UŚ, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Śląski

Dr hab. Mikołaj Winiarski profesor SAN, Katedra Pedagogiki Społecznej Akademii Nauk w Łodzi

Dr hab. Jolanta Wojciechowska profesor UG, Instytut Pedagogiki, Zakład Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Gdańskiego

Dr hab. Zdzisław Wołk profesor UZ, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Zielonogórski

Prof. ndzw. dr Mirosław Wójcik, Katedra Pedagogiki, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna imienia Kardynała Augusta Hłonda w Mysłowicach

Dr hab. Ewa Wysocka profesor UŚ, Kierownik Zakładu Teorii Wychowania, Uniwersytet Śląski

Dr Zbigniew Babicki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Dr Jolanta Biała, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Dr Katarzyna Białobrzeska, Katedra Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Dr Elżbieta Bielecka, Zakład Pedagogiki Resocjalizacyjnej, IPSiR, UW

Dr Marcin Boryczko Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Anna Coates-Odrowąż, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Zakład Pedagogiki Społecznej

Dr Barbara Dobrowolska, Instytut Pedagogiki Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Dr Dorota Gierszewski, Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Jagielloński (UJ)

Dr Marta Guziuk-Tkacz, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Dr Dorota Jaworska, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Anna Jeznach, Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach

Dr Beata Kosmalska, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Ewa Kozdrowicz, Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego (UW)

Dr Magdalena Kuleta-Hulboj, Katedra Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Specjalnej, Wydział Pedagogiczny, Uniwersytet Warszawski

Dr Cezary Kurkowski, Katedra Pedagogiki Społecznej UWM w Olsztynie

Dr Agnieszka Majewska-Kafarowska, Uniwersytet Śląski (UŚ)

Dr Monika Noszczyk-Bernasiewicz, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Śląski (UŚ)

Dr Agnieszka Olczak, Katedra Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, Uniwersytet

Dr Katarzyna Palka, Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach

Dr Izabela Plieth – Kalinowska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr Małgorzata Rębiałkowska-Stankiewicz, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr Anna Róg, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Dr Katarzyna Rychlicka-Maraszek, Katedra Pedagogiki Społecznej, IPSiR, UW

Dr Jolanta Sokołowska, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Tomasz Sosnowski, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet w Białymstoku

Dr Alicja Sięgień-Matyjewicz, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Dr Bohdan Skrzypczak, Katedra Pedagogiki Społecznej, IPSiR, UW

Dr Longina Strumska-Cylwik, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Małgorzata Szpunar, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański

Dr Małgorzata Wolska-Długosz, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Pedagogiki i Psychologii, Zakład Pedagogiki Społecznej

Dr Dorota Zaworska-Nikoniuk, Katedra Pedagogiki Społecznej UWM w Olsztynie

Dr Alicja Zbierzchowska, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Gdański